

ชุดโครงการที่ 4

การวิเคราะห์ความต้องการการพยาบาลตามการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Need Analysis of Nursing as Perceived by Stakeholders

ปัญหา และความสำคัญของการวิจัย

พยาบาลเป็นทีมสุขภาพที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน ภายใต้แนวคิดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ครอบคลุมการสร้างเสริมสนับสนุน ป้องกัน ดูแลรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งการบำบัดเสริมทางการพยาบาล การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเครื่องช่วยทางสังคม การปรับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่สุขภาพ ความผาสุกและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมปัจจุบันที่มีความท้าทายจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของประชากรสูงอายุเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อีกทั้งโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ และปัจจัยกำหนดสุขภาพที่มีผลต่อความต้องการบริการสุขภาพและการเข้าถึงบริการสุขภาพ^{1,2,3,4,5}

จากการทบทวนวรรณกรรม ในอดีตที่ผ่านมาการศึกษามีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาจากมุมมองของผู้ใช้บริการตามกลุ่มประชากร และปัญหาสุขภาพในบริบทที่หลากหลาย เช่น หน่วยบริการปฐมภูมิ⁶ ชุมชนและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยเป็นการศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้สูงอายุ⁷ ความต้องการบริการในมิติของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับบริการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช⁸ ซึ่งผลการศึกษาแบ่งเป็นคุณลักษณะของพยาบาลและการจัดการทางการพยาบาลดังนี้ 1) คุณลักษณะของพยาบาล โดยผู้ให้บริการมีความต้องการการดูแลจากพยาบาลที่มีความรู้ สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษา การส่งต่อและการดูแลต่อเนื่อง⁹ 2) การจัดการบริการทางการพยาบาลที่มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับลักษณะปัญหาตามมิติทางสุขภาพของกลุ่มประชากร¹⁰ โดยกลุ่มผู้สูงอายุต้องการให้มีการตรวจสุขภาพในมิติทางกาย ได้แก่ ไบแมนโนเลียด ภาวะซิค การตรวจสายตาและการได้ยิน และการเอ็กซเรย์ปอด⁷ สำหรับการศึกษาในระดับปฐมภูมิ ประชาชนต้องการใช้บริการที่สถานบริการสุขภาพในภาวะที่ไม่เจ็บป่วย เจ็บป่วยเล็กน้อยหรือเจ็บป่วยเฉียบพลัน และต้องการบริการที่บ้านในภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง¹¹ เมื่อไม่นานมานี้ มีการศึกษาความต้องการบริการพยาบาลของในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่าตัวอย่างสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นต้องการการเฝ้าระวังและดูแลติดตามขณะตั้งครรภ์ รวมทั้งการดูแลด้านโภชนาการและความสุขสบาย⁶ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบตามสถานะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการบริการจากพยาบาลทุกระดับ และการศึกษาจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่นยังมีจำกัด อีกทั้งความต้องการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพหรือไม่ ยังคงต้องการคำตอบทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก

สภาการพยาบาลมีความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานในการผลิตพยาบาลทุกระดับตามกรอบสมรรถนะที่กำหนด ปฏิบัติงานในระบบบริการสุขภาพตาม

นโยบายของประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความต้องการการพยาบาลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการดูแลในระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.) โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หน่วยงานบริการสุขภาพในสังกัดกระทรวงมหาดไทย หน่วยงานบริการสุขภาพในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริการสุขภาพอื่นๆ รวมทั้งประชาชน (กลุ่มผู้ป่วย ญาติ และประชาชนทั่วไป)

คำถามการวิจัย

ความต้องการการพยาบาลตามการรับรู้/ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1. ระบบ/รูปแบบ/ลักษณะการพยาบาลที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับ และปัญหา-อุปสรรคที่เกิดขึ้น
2. การรับรู้/ความคิดเห็น ความต้องการการพยาบาล/ความคาดหวังเกี่ยวกับพยาบาล/การทำงานในบทบาทพยาบาล ตามมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (combined research) ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมวิธี (mixed methods)

ตัวอย่างคือ ตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.) โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หน่วยงานบริการสุขภาพในสังกัดกระทรวงมหาดไทย หน่วยงานบริการสุขภาพในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริการสุขภาพอื่นๆ รวมทั้งประชาชน (กลุ่มผู้ป่วย ญาติ และประชาชนทั่วไป)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม การศึกษาเอกสาร และกระบวนการกลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางในการผลิตพยาบาลและจัดระบบบริการสุขภาพและบริการทางการแพทย์โดยตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้ใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย

สภาการพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาล สถานบริการสุขภาพและผู้ใช้บริการสุขภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ : 2 ปี

งบประมาณ : ไม่เกิน 250,000 บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

เอกสารอ้างอิง

1. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐฯ ประจำปีงบประมาณ. ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน; 2553.
2. คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ. การปฏิรูปการศึกษาสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับความจำเป็นด้านสุขภาพในบริบทสังคมไทย. กรุงเทพฯ; 2555.
3. ประเวศ วะสี. กระบวนทัศน์ใหม่และยุทธศาสตร์การวางแผนและผลิตบุคลากรด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21: บูรณาการระหว่างระบบบริการและการพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ; 2557.
4. Anthrobus, S. An analysis of nursing in context: the effects of current health policy. Journal of Advanced Nursing. 1997; 25: 447-53.
5. Oldnall, A. A critical analysis of nursing: meeting the spiritual needs of patients. Journal of Advanced Nursing. 1996; 23: 138-44.
6. จีราพร กาญจนสาธิต, สุดถนอม ปิตตาทะโน. ความต้องการบริการพยาบาลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่หน่วยฝากครรภ์โรงพยาบาลสระบุรี.
<http://www.amsarthailand.utcc.ac.th/attachments/article/34/15%20Jiraporn%20thai.pdf>; 2556.
7. ประนอม โอทกานนท์, จีราพร เกศพิชญวัฒนา. การศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้สูงอายุในชมรมและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/30863>; 2537.
8. สุพัตรา พุ่มพวง. ความต้องการของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับบริการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ในหน่วยบริการปฐมภูมิเขต 6 กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
9. พรพรรณ วนวนโรดม, จำรัก ลัมภเวช, อังกาบ แสนยันต์, ภัทริา บัวพูล, ปทุมภรณ์ แซ่จิ่ง, ชนากานต์ บุญนุช. ความต้องการด้าน จิตใจของผู้ป่วยมะเร็งและความต้องการการสนับสนุนด้านจิตใจจากพยาบาล. การประชุมวิชาการประจำปีของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช; 2552.
10. Nicholson, W. Delivering in public health for school aged children: Commissioning school nursing services; 2014.

11. สุวรรณ จันทรประเสริฐ, วรรณรัตน์ ลาวัง, โสรัตน์ คณิงคิต, สุพิศ ศิริอรุณรัตน์, สิริลักษณ์ โสมานุสรณ์. ภาวะสุขภาพและความต้องการบริการสุขภาพระดับต้นของประชาชนในชุมชนภาคตะวันออก. วารสาร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2543; 8(3): 16-31.